

3.19. WOJNA TRZYDZIESTOLETNI (1618-1648)

3.19.1. Przyczyny

- dążenia Habsburgów do wzmocnienia wpływów cesarza w Rzeszy i opór książąt
- konflikty religijne w Czechach i Rzeszy
- spory narodowościowe w Czechach
- rywalizacja Habsburgów z pozostałymi monarchiami europejskimi

3.19.2. Państwa uczestniczące

- prohabsburskie: Hiszpania, Austria, katolickie księstwa Rzeszy (wsparcie Polski – lisowczycy)
- antyhabsburskie: Czechy, Niderlandy, Francja, Szwecja, Dania, protestanckie księstwa Rzeszy, Siedmiogród (wsparcie finansowe Anglii)

3.19.3. Przebieg i skutki etapów czeskiego i duńskiego

ETAP CZESKI (1618-1624)

1618 – defenestracja praska: wybuch antyhabsburskiego powstania w Pradze – powołanie rządu 30 dyrektorów, wybór na króla Czech **elektora Palatynatu Fryderyka V** („król zimowy”)

1619 – interwencja zbrojna księcia Siedmiogrodu **Gabóra Bethlena** po stronie Czech

8 XI 1620 – bitwa pod **Białą Górą** (koło Pragi) – zwycięstwo wojsk ligi katolickiej (Habsburgów)

1621-1624 – stopniowe i całkowite rozbicie wojsk protestanckich

1623 – zajęcie przez wojska habsburskie Palatynatu

• Skutki

W Czechach wprowadzono niemiecką administrację, niszczone kulturowo, represjonowano przywódców powstania. Na kilka wieków Czechy stały się prowincją w cesarstwie Habsburgów.

Palatynat został splądrowany przez armie cesarskie, a następnie podzielony na dwie części – Palatynat Dolny i Palatynat Górny przekazany we władanie wiernemu sojusznikowi cesarstwa królowi Bawarii.

Doszło do wyludnienia terenów, na których prowadzono walki.

ETAP DUŃSKI (1625-1629)

1625 – zawarcie porozumienia między Francją, Anglią, Holandią i Danią skierowanego przeciwko Habsburgom i **wkroczenie wojsk króla duńskiego Chrystiana IV** do Niemiec, gdzie połączyły się z armiami protestanckich książąt

1626 – porażki wojsk protestanckich przez armię stworzoną za prywatne pieniądze przez wybitnego wodza obozu katolickiego **Albrechta Wallensteina**

1628 – wkroczenie Wallensteina do Jutlandii

1629 – zawarcie traktatu pokojowego w **Lubece**

1629 – restytucyjny edykt cesarski

1630 – zdymisjonowanie Wallensteina przez cesarza na skutek intryg dworskich i rozwiązanie jego armii

• Skutki

Dania odzyskała utracone terytoria zajęte przez Wallensteina, zobowiązując się jednocześnie, że władcy Danii nie będą ingerować w sprawy Rzeszy.

Walczące armie splądrowały ziemie pomorskie. Na mocy edyktu restytucyjnego księżęta protestanccy mieli zwrócić Kościołowi wszystkie ziemie zagarnięte po 1552 r.

Wallenstein otrzymał tytuł admirała Morza Bałtyckiego i oceanów.

Lubeka u schyłku średniowiecza

Defenestracja praska 1618 r.

Fryderyk V, elektor Palatynatu